

Vergaderjaar 2009–2010

29 754

Terrorismebestrijding

Nr. 177

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 januari 2010

Bij brief van 30 december 2009 (TK 2009–2010, 29 754, nr. 176) heb ik u geïnformeerd over het incident met vlucht NW 253 op Eerste Kerstdag en over de stand van zaken aangaande de lopende onderzoeken. Tijdens de Regeling van Werkzaamheden van uw Kamer op 12 januari 2010 is besloten een debat te voeren over dit incident. Tevens is daarbij verzocht om een brief met specifieke informatie over alle maatregelen die zijn genomen en welke maatregelen nog steeds worden gehandhaafd.

Mede namens de minister van Defensie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Verkeer en Waterstaat, voldoe ik hierbij aan dit verzoek. Daarbij zal ik tevens ingaan op de stand van zaken aangaande de lopende onderzoeken in aanvulling op hetgeen u reeds bij brief van 30 december 2009 is medegedeeld. Deze informatie is reeds met leden van de Vaste Kamercommissie voor Justitie en de Vaste Kamercommissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gedeeld tijdens het werkbezoek aan Schiphol op 18 januari jongstleden.

Stand van zaken lopende onderzoeken

Sinds 2001 zijn verschillende incidenten geconstateerd die wijzen op het heimelijk vervoeren van explosieve middelen in de burgerluchtvaartsector met als doel het plegen van een aanslag, waarbij de middelen lastig te onderkennen zijn. Ook de nu gehanteerde modus operandi duidt op een vrij professionele insteek, maar een gebrekkige uitvoering. De techniek en gebruikte materialen zijn innovatief en vergen een professionele aanpak. Ten aanzien van de verdachte, wijst onderzoek tot op heden uit dat er geen banden te constateren zijn met Nederland. De verdachte heeft verklaard dat hij een aanslag wilde plegen boven Amerikaans grondgebied. Hieruit zou kunnen worden afgeleid dat het hem om het even was boven welke stad in Amerika hij zijn plannen tot uitvoering zou brengen. Er zijn tevens geen aanwijzingen dat de verdachte Nederland bewust als transit-land heeft gekozen. De reis Lagos-Schiphol-Detroit is een gebruikte

lijke route voor Nigerianen. Deze bevindingen leiden tot de conclusie dat er geen gevolgen zijn voor het dreigingsniveau burgerluchtvaart in Nederland.

Strafrechtelijk onderzoek

De Koninklijke Marechaussee, daarin bijgestaan door de Nationale Recherche, heeft onder leiding van het Openbaar Ministerie (OM) een opsporingsonderzoek ingesteld naar mogelijke strafbare feiten, begaan op Nederlands grondgebied (daaronder begrepen het KLM-vliegtuig dat verdachte van Lagos naar Schiphol bracht). Het gaat om deelname aan een terroristische organisatie en het plegen van voorbereidingshandelingen voor het met terroristisch oogmerk laten verongelukken van een vliegtuig.

Het onderzoek richt zich met name op de activiteiten en eventuele contacten van de verdachte tijdens de transferfase op Schiphol. Hiertoe zijn getuigen gehoord die met de verdachte in aanraking zijn geweest, zoals bemanningsleden en beveiligingsmedewerkers en zijn vele camera-beelden van het transfergebied, waaronder begrepen de winkels, bekeken. Tevens wordt door het Nationaal Forensisch Instituut (NFI) nog forensisch onderzoek uitgevoerd naar eventuele aanwezigheid van sporen van het explosief op de plaats waar de verdachte in het vliegtuig van Lagos naar Amsterdam heeft gezeten. Hierbij wordt binnen de kaders van internationale rechtshulp goed samengewerkt met de Amerikaanse autoriteiten.

Uit het onderzoek is gebleken dat verdachte na aankomst op Schiphol ongeveer een uur in de transferruimte verbleef en zich rond 7.00 uur heeft gemeld bij de gate, waar hij een interview heeft gehad en een beveiligingscontrole heeft ondergaan en vervolgens verbleef in de zogenaamde clean area van de gate. Het onderzoek is vrijwel afgerond en heeft tot op dit moment geen enkele aanwijzing opgeleverd dat de verdachte op Schiphol contact heeft gehad met mogelijke handlangers, de transferruimte heeft verlaten of opvallend gedrag heeft vertoond. Hij is een aantal keren op beeldfragmenten geïdentificeerd en was daarbij steeds alleen.

Ten aanzien van de beveiliging van Schiphol

Het onderzoek door de Koninklijke Marechaussee naar de veiligheidsprocedures is afgerond en heeft uitgewezen dat verdachte is onderworpen aan de beveiligingsonderzoeken, waaronder een interview, die van toepassing zijn voor vluchten van Amerikaanse luchtvaartmaatschappijen vertrekkende vanaf de luchthaven Schiphol. De procedures zijn op correcte wijze uitgevoerd. Er zijn bij de beveiligingsonderzoeken geen bijzonderheden gebleken die aanleiding gaven tot een classificering van risicovolle passagier met bijbehorende aanvullende beveiligingsonderzoeken.

Nationale maatregelen

Naar aanleiding van het incident heb ik, op basis van de mij beschikbare informatie aanvullende beveiligingsmaatregelen gelast voor vluchten naar de Verenigde Staten. Zo worden de beschikbare security scans op Schiphol inmiddels ingezet bij de beveiligingscontroles voor vluchten naar de Verenigde Staten. Waar de scan niet kan worden ingezet, worden alle passagiers gefouilleerd. Alle handbagage wordt, naast de standaard controle door X-ray apparatuur, handmatig gecontroleerd voor deze vluchten.

Op grond van de Luchtvaartwet dient Justitie, vanaf de inwerkingtreding van deze aanwijzing tot en met de wijziging van het tarief voor de security charge door de luchthaven per 1 november 2010, de kosten voor de extra personele inzet en de kosten voor de verplaatsing van de beschikbare apparatuur aan Schiphol te vergoeden. Over de hoogte van de vergoeding door Justitie vindt nader overleg plaats met Schiphol.

Daarnaast heeft Schiphol 60 extra security scans besteld, waarmee alle gates waar vluchten naar de VS worden afgehandeld, kunnen worden uitgerust. Over de financiering van deze scans vindt op dit moment nog overleg plaats.

Internationaal overleg

Tussen de Europese Commissie en de Amerikaanse autoriteiten is gesproken over de extra maatregelen die de Verenigde Staten naar aanleiding van het incident hebben opgelegd aan luchtvaartmaatschappijen. De Europese Commissie heeft haar zorgen geuit over de juridische en operationele impact van de maatregelen en de houdbaarheid ervan voor de langere termijn. Er vindt op dit moment intensief overleg plaats met de Europese lidstaten en de Europese Commissie over de vraag hoe deze nieuwe dreiging het hoofd kan worden geboden met maatregelen passend binnen de Europese context. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan de toepassing van nieuwe techniek zoals de security scan alsmede aan verbeteringen in de informatieuitwisseling en -analyse.

Invoering van de security scan als structurele maatregel

Op 7 januari 2010 heeft, mede op verzoek van Nederland, een speciale bijeenkomst plaatsgevonden van het Aviation Security Committee (regelgevend comité) naar aanleiding van het incident. Daarbij is afgesproken dat de Europese Commissie voorbereidingen zal treffen om de inzet van de security scan als structurele maatregel op te nemen in de Europese regelgeving. In Nederland was de inzet van de security scan al toegestaan in het kader van een pilot.

Informatieuitwisseling en -analyse

Ook met de komst van nieuwe beveiligingsmethodes zoals de security scan kan totale veiligheid niet worden gegarandeerd. Het is daarom van groot belang dat ook in het voortraject in de informatieuitwisseling en -analyse de inspanningen worden vergroot. Hierbij moet rekening worden gehouden met de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens. Dit belang is tijdens de informele JBZ-raad van 21 en 22 januari jongstleden, waar Homeland Secretary Janet Napolitano van de Verenigde Staten aanwezig was, nogmaals benadrukt. Daarbij is de Europese Commissie door verschillende lidstaten opgeroepen om zo snel mogelijk te komen met een voorstel voor een EU-PNR systeem.

De uitkomsten van de verschillende besprekingen zullen een belangrijke rol spelen bij de beantwoording van de vraag of en zo ja hoe de door mij ingestelde beveiligingsmaatregelen naar aanleiding van het incident moeten worden gecontinueerd, waarbij tevens het belang van de concurrentiepositie van Schiphol in ogenschouw wordt genomen.

De minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin